

MEGACHILE ANALIS EN COELIOXYS QUADRIDENTATA

Joop van de Nieuwegiessen

Tijdens een excursie op de Kraloërheide (5-VII-1997, AC 225-534) ving ik 2 ♀♀ van *Megachile analis* (Nylander 1852), die over een onbegroeide plek op de heide vlogen. Even later ving ik op dezelfde plaats, met enige tussenpoos, 2 ♀♀ van *Coelioxys quadridentata* (Linnaeus 1758). Nesten van *M. analis* waren er niet te vinden.

Op zich zijn dit geen opvallende vangsten, omdat beide soorten in deze biotoop te verwachten waren. De dag waarop gevangen werd (5 juli) is ook al geen verrassing.

Het stukje heidegebied waar het hier om gaat is begroeid met onder andere *Erica tetralix* en *Calluna vulgaris*. Er loopt een zandpad door dat uitkomt op een kale plek bij een stuifduin. Langs het gebied bevindt zich een bosrand waarin o.a. *Quercus*, *Betula* en *Frangula* de voorname soorten zijn. Van *Quercus* en *Betula* wordt door *M. analis* deeltjes van de bast als nestmateriaal gebruikt.

In de berm van de weg Lhee-Kraloo-Pesse zijn groeiplaatsen van o.a. *Trifolium repens* en *Lotus corniculatus* te vinden.

De vraag die zich hier voordoet is: "Parasiteert *Coelioxys quadridentata* bij *Megachile analis*?"

Erlandsson (1955), Westrich (1989) en van der Zanden (1982) geven hierover geen uitsluitsel. Ook Scheuchl (1996) noemt *M. analis* niet als waard voor *C. quadridentata*. Geen van de vier auteurs noemt trouwens een nestparasiet van *M. analis*. *C. quadridentata* wordt wel als parasiet genoemd bij *Megachile willughbiella*, *Megachile circumcincta*, *Anthophora furcata* en *Trachusa byssina*.

De vliegtijden van beide soorten geven geen aanleiding te veronderstellen dat de vraag ontkenkend beantwoord zou moeten worden. De vliegtijd van *M. analis* is van eind mei tot augustus (v.d. Zanden 1982). Die van *C. quadridentata* van half mei tot half juli (Westrich 1989), volgens Erlandsson (1955) van juni tot augustus. Dit laatste betreft vangsten in Zweden, waar de klimatologische omstandigheden afwijken van onze Nederlandse, het voorjaar begint daar later. Gedurende een periode van ruwweg 6 weken vliegen beide soorten in dezelfde biotoop en bezoeken voor een deel dezelfde voedselplanten.

Megachile analis bezoekt o.a. *Campanula spec.*, *Erica tetralix*, *Lotus corniculatus*, *Frangula alnus*, *Epilobium angustifolium*, *Vaccinium vitis-idaea* (v.d. Zanden).

Coelioxys quadridentata bezoekt: *Lotus corniculatus*, *Lathyrus pratensis*, *Trifolium repens*, *Trifolium pratense*, *Erica tetralix*, *Vicia cracca*, *Knautia arvensis*, *Centaurea spec.* (Westrich 1989).

Interessant wordt het wanneer vaker vangsten van beide soorten bijen van eenzelfde vindplaats voor zouden komen. In mijn eigen collectie zitten van West-Terschelling 3 ♀♀ en 2 ♂♂ *M. analis* uit de duinen achter de Brandaris plus 1 ♂ van de Longway, vangstdata 17, 20 en 33 juni 1993. Van *C. quadridentata* ving ik op 17 juni 1993 1 ♂ aan de Longway.

Mogelijk kunnen de verspreidingskaartjes van beide bijensoorten enig licht brengen. Meer dan een aanwijzing zal dat niet opleveren *). Misschien zitten in andere collecties meer van deze "dubbele" vangsten, of kunnen waarnemingen van anderen *M. analis* aan de nestparasiet *C. quadridentata* helpen.

Maar voorlopig meer vragen dan antwoorden!

Literatuur

Erlandsson, S., 1955. Die schwedischen Arten der Gattung *Coelioxys* Latr. (Hym. Apidae). - Opuscula Entomologica 20 (2-3): 174-191.

Scheuchl, E., 1996. Illustrierte Bestimmungstabellen der Wildbienen Deutschlands und Österreichs, Band II:

Megachilidae / Melittidae. - Eigenverlag, Velden, 116 pp.
Westrich, P., 1989. Die Wildbienen Baden-Württembergs. - Eugen Ulmer, Stuttgart.
Zanden, G. v. d. 1982. Tabel en verspreidingsatlas van de Nederlandse niet-parasitaire Megachilidae. - Nederlandse Faunistische Mededelingen, 3: 48 pp.

*) Joop, ik heb de verspreidingskaartjes vergeleken. Helaas kan ik (je) hiermee niet meer licht brengen voor deze donkere dagen! TP.